

AKTIVNOST ZA PROMOCIJO TRAJNOSTNE MOBILNOSTI – »GREMO PEŠ«

Aktivnost Gremo peš je razvita z namenom promocije in spodbujanja trajnostne mobilnosti med slovenskimi osnovnošolskimi učenci, njihovimi starši in učitelji. Aktivnost vključuje nekaj že zelo dobro vpeljanih konceptov promocije trajnostne mobilnosti, ki so jih v preteklosti izvajale osnovne šole v evropskih državah, ter obenem vpeljuje vrsto novih in za Slovenijo posebej značilnih elementov.

Namen aktivnosti je, da spodbudi osnovnošolce, kot tudi njihove starše in učitelje, da se v šolo in iz nje ter na popoldanske aktivnosti odpravijo na način trajnostne mobilnosti - peš, s kolesom, skirojem, rolko, javnimi prevoznimi sredstvi, ali, če zaradi varnosti ne gre drugače, s skupno vožnjo z avtomobilom ali tako imenovanim kombiniranim potovanjem.

Z aktivnostjo Gremo peš želimo doseči naslednje cilje:

- Prispevati k boljši ozaveščenosti otrok, staršev in učiteljev o pomenu trajnostne mobilnosti;
- Povečati prihode otrok v šolo na trajnostni način za 7 % glede na izhodiščno vrednost;
- Spodbuditi gibanje otrok in s tem krepiti njihovo zdravje;
- Spodbujati prometno varnost vseh udeležencev prometa;
- Zmanjšati motorizirani promet v okolici šol;
- Povečati delež potovanj na način trajnostne mobilnosti;
- Prispevati k zmanjšanju izpustov CO₂ v okolje.

Aktivnost na zanimiv, zabaven in igriv način vpelje elemente trajnostne mobilnosti v vsakodnevne potovalne navade učencev in jih uči ter vzgaja o pomenu trajnostne mobilnosti. Z njo lahko vplivamo na vsakodnevne potovalne navade ne le učencev temveč tudi njihovih staršev in učiteljev.

KDO LAHKO SODELUJE V AKTIVNOSTI GREMO PEŠ?

K izvajanju aktivnosti so vabljeni vse osnovne šole v Republiki Sloveniji, tako matične kot podružnične, saj želimo z aktivnostjo Gremo peš vplivati na sedanje, velikokrat motorizirane potovalne navade osnovnošolskih otrok. V aktivnost se lahko vključi cela šola ali le izbrani razredi na šoli. V aktivnosti lahko sodelujejo vsi učenci, ne glede na to, da morda ne stanujejo v bližini šole in jih starši zaradi razdalje ali varnostnih razlogov (npr. neurejeni pločniki ...) v šolo vozijo. Starši teh otrok so povabljeni, da svoje avtomobile vsaj 100 metrov od šole parkirajo in svoje otroke varno pospremi v šolo. V primeru, da je ta pot do šole varna in če so otroci dovolj stari, lahko to pot opravijo peš tudi sami. Dodatno lahko šola povabi starejše učence ali zaposlene na šoli, da pomagajo pri varnem prihodu mlajših učencev v šolo. Na ta način celotna šola spodbuja sodelovanje različnih starostnih skupin pri trajnostnih prihodih v šolo ter obenem ponuja učencem možnost navezovanja socialnih med vrstniških stikov. Ko učenci del nevarne ali preveč oddaljene poti opravijo z avtomobilom, varni del poti pa

»Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Kohezijskega sklada.«

na način trajnostne mobilnosti, govorimo o t.i. kombiniranem potovanju, ki prav tako prispeva k prej naštetim ciljem aktivnosti.

Ko se avtomobilskemu prevozu otrok v in iz šole nikakor ni moč izogniti, je zaželeno, da se starši pri prevozu otrok med seboj povežejo in s tako imenovano skupinsko vožnjo en starš v šolo pripelje več otrok. Za skupno vožnjo se šteje avtomobilski prevoz otrok vsaj dveh družin. Pomemben del aktivnosti so tudi učitelji oziroma zaposleni na šoli. Ti se lahko odločijo, ali bodo v aktivnosti sodelovali in z lastnim zgledom še dodatno spodbujali učence k razvijanju zavedanja o prednostih trajnostne mobilnosti.

KDO JE GLAVNI LIK AKTIVNOSTI?

Glavni lik, ki v tednu aktivnosti vsakodnevno spremlja učence, je kokoška **Rozi**, ki s svojo igrivostjo, navihanostjo in pozitivno podobo spodbuja učence, da vsakodnevno potujejo na trajnostni način. Lik kokoške spominja na obliko Slovenije in tako učence še dodatno spodbuja k zavedanju o pomenu ohranjanja okolja in prostora. Za promocijo trajnostnih potovalnih navad smo oblikovali več podob kokoške – peška, kolesarka, uporabnica skiroja, rolke in kotalk, uporabnica avtobusa in deljene vožnje z avtomobilom. Ilustracije kokoške se pojavljajo na motivacijskih elementih – šolskem transparentu, razrednemu plakatu, knjižici Moj dnevnik aktivnosti Gremo peš in igralnih kartah. Učenca s svojo podobo motivirajo k uporabi trajnostnih potovalnih sredstev.

KAJ ZAJEMA KOMPLET ZA IZVEDBO AKTIVNOSTI GREMO PEŠ?

Vsaka šola, ki se odloči, da bo v aktivnosti sodelovala, prejme t.i. komplet za izvedbo aktivnosti Gremo peš, ki vključuje:

Šolski transparent: Koordinator poskrbi, da je obešen na vidnem mestu v šoli. Poskrbi, da je transparent dosegljiv za pisanje. Na grafu na šolskem transparentu koordinator ali njegov pomočnik v petek pred tednom aktivnosti označi trenutno stanje trajnostnih prihodov učencev v šolo ter zeleni cilj. Na transparentu je glavni lik kokoške Rozi z medaljo – barva medalje se spreminja glede na doseženo povečanje trajnostnih prihodov učencev v šolo. Namen šolskega transparenta je, da kot vizualna spodbuda motivira učence k vsakodnevnim prihodom v šolo na način trajnostne mobilnosti in jim preko grafa sporoča trenutno stanje trajnostnih prihodov vseh učencev in napredovanje h končnemu cilju.

Razredni plakat: Koordinator poskrbi, da je razredni plakat obešen na vidnem mestu v matičnem razredu vsakega razreda, ki sodeluje pri aktivnosti. Razrednik ali izbrani učenec označi v petek pred aktivnostjo trenutno stanje trajnostnih prihodov učencev v šolo ter zeleni cilj. Vsak dan po jutranji »raziskavi« in podelitvi kart na razrednem plakatu označi število učencev, ki so ta dan na šolo prišli na trajnostni način. Priporočamo, da ob koncu tedna aktivnosti vse razredne plakate prinesejo v avlo šole, kjer se razstavijo ob šolskem transparentu. Namen razrednega plakata je, da kot vizualna spodbuda motivira učence k vsakodnevnomu prihodu v šolo na način

»Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Kohezijskega sklada.«

trajnostne mobilnosti in jim preko grafa sporoča trenutno stanje trajnostnih prihodov sošolcev in napredovanje h končnemu cilju.

Knjižice Moj dnevnik aktivnosti Gremo peš: Knjižice so zasnovane v treh različicah, za vsako triado posebej. V knjižici so zbrane naloge, ki spodbujajo razmišljanje o prometu, trajnostni mobilnosti. Preko knjižice glavni lik aktivnosti, kokoška Rozi, spodbuja učenca k trajnostni mobilnosti in k spremembi potovalnih navad.

Komplet igralnih kart: Komplet je sestavljen iz osmih različnih igralnih kart, ki prikazujejo ilustracije kokoške Rozi in njene trajnostne načine prihoda v šolo. Vsak razred prejme svoj komplet igralnih kart. Učenec prejme vsak dan ob trajnostnem prihodu v šolo ustrezno igralno karto, ki jo kasneje uporabi za igranje različnih iger (predstavljene v nadaljevanju). Med tednom aktivnosti si učenci lahko karte tudi menjajo (oz. kot sami pravijo, z njimi trgujejo).

- **Kokoška Rozi, ki žvižga:** podeli se učencu, ki pride v šolo peš (prehodi vsaj razdaljo, ki jo določi šola/koordinator – upoštevati je potrebno sistem varnih poti. Priporočamo, da se podeli za vsaj 100 m prehojene poti, v kolikor se učenec pripelje zaradi nevarne poti z avtomobilom). Podeli se tudi vsakemu učencu, ki se udeleži skupinskega prihoda v šolo (npr. v sklopu aktivnosti pešbusa).
- **Kokoška Rozi na kolesu:** podeli se učencu, ki v šolo prikolesari.
- **Kokoška Rozi s skirojem, rolerji, kotalkami, rolko:** podeli se učencu, ki pride v šolo z navedenim pripomočkom.
- **Kokoška Rozi v avtobusu:** podeli se učencu, ki se v šolo pripelje z avtobusom, šolskim avtobusom ali šolskim kombijem.
- **Kokoška Rozi sopotnica v avtomobilu:** podeli se učencu, ki je prišel v šolo na način skupinskega prevoza z avtomobilom (t.i. sopotništvo). V primeru veččlanskih družin se upošteva za skupinski prevoz dogovor med vsaj dvema družinama.
- **Kokoška Rozi z nahrbtnikom:** podeli se učencu, ki je v popoldanskem času prehodil vsaj 2 km – lahko gre za rekreacijski sprehod ali hojo do obšolskih dejavnosti ali drugih storitev.
- **Kokoška Rozi s krono:** podeli se učencu za posebne zasluge – pomoč pri pešačenju (npr. pomoč mlajšim, vodenje pešbusa ...), posebna ilustracija, strip, zgodba, pesem oz. poseben izdelek v knjižici Moj dnevnik aktivnosti Gremo peš (določi koordinator, razrednik), pomoč koordinatorju ... V tednu aktivnosti Gremo peš se lahko v razredu podeli največ 5 kokošk Rozi s krono.
- **Zlato jajce:** podeli se vsem učencem razreda samo v primeru, če cel razred, vključno z razredničarko/razrednikom na ta dan v šolo pridejo peš. Podeli se le enkrat v tednu aktivnosti.

»Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Kohezijskega sklada.«

OPIS AKTIVNOSTI

1. PRED POTEKOM AKTIVNOSTI GREMO PEŠ

Aktivnost Gremo peš poteka v enem ali dveh tednih (kot 5 ali 10-dnevna aktivnost) – koordinator izbere skupaj z vodstvom šole možnost izvajanja aktivnosti. Prav tako se določi, ali bo pri aktivnosti sodelovala cela šola ali le izbrani razredi. Vodstvo šole obvesti učence, starše, po potrebi tudi občino o poteku aktivnosti Gremo peš. Staršem razdeli zloženke, ki obveščajo o pomenu trajnostne mobilnosti ter opozarjajo na varnost otrok v prometu. Vodstvo šole objavi na svojih spletnih straneh obvestilo o poteku aktivnosti Gremo peš. Koordinator poskrbi za pripravo vsega potrebnega za izvedbo aktivnosti: organizira skupni začetni dogodek v avli šole (zaželeno je, da se uvodno srečanje organizira, v kolikor je to mogoče, v skupnem prostoru (avli šole) za vse sodelujoče

učence in njihove učitelje), v petek pred tednom aktivnosti obesi v avli ali na vidnem mestu šolski transparent; učencem razdeli knjižice Moj dnevnik aktivnosti Gremo peš; izpelje »raziskavo« med učenci o trenutnih trajnostnih prihodih v šolo – rezultat označi na šolskem transparentu; skupaj z vodstvom šole in učenci določi cilj aktivnosti, ga označi na transparentu. Učitelj spodbuja in napoti učence k branju prvih strani knjižice Moj dnevnik aktivnosti Gremo peš in reševanju prve ankete (stran 3 in 4 v knjižici Moj dnevnik aktivnosti s kokoško Rozi); razdeli razredne plakate (te obesijo v matičnih razredih); pojasni pravila in navodila za izvedbo aktivnosti.

2. MED POTEKOM AKTIVNOSTI GREMO PEŠ

Koordinator ob podpori učiteljev v času aktivnosti spodbuja učence, da prihajajo v šolo na način trajnostne mobilnosti (peš, s kolesom, skirojem, rolerji, rolko, avtobusom, skupinskim prevozom z avtomobilom). Spodbude prihajajo tako s strani učiteljev, koordinatorja, šolskega transparenta, ravnatelja/ravnateljice, staršev. Spodbude so lahko tudi v okviru učnih ur različnih predmetov (vsebina trajnostne mobilnosti – predlogi učnih enot in dejavnosti so predstavljeni v Priročniku za učitelje. Zaželeno je, da učitelj v času tedenske aktivnosti izvede vsaj dve učni enoti na temo trajnostne mobilnosti.). Učenec nosi v šolo vsak dan knjižico Moj dnevnik aktivnosti Gremo peš. Vsak dan sproti beleži svoje načine prihoda v šolo in izpolnjuje naloge v knjižici. Učitelj lahko knjižico uporabi kot učilo pri svojih učnih urah. Knjižica Moj dnevnik aktivnosti Gremo peš ponuja možnosti za medpredmetno povezovanje. Prvo uro (priporočamo, v kolikor to ni izvedljivo, učitelj določi drug termin) vsakega šolskega dne posvetijo v šoli aktivnosti največ 10 min. V tem času učitelj vpraša učence: Koliko učencev je v šolo prišlo danes peš, s kolesom, skirojem ...? Učenci se ob vsakem vprašanju javijo z dvigom rok. Učenec reditelj (ali drug izbran učenec) razdeli učencem ustrezno igralno karto kokoške Rozi (za podobe igralnih kart glejte pojasnila pod poglavjem Kaj zajema komplet za izvedbo aktivnosti Gremo peš). Učenci igralno karto pospravijo. Skupno število učencev, ki so v šolo na ta dan prišli na način trajnostne mobilnosti, se vnese v razpredelnico v obliki grafa na razrednem plakatu. Učitelj skrbi za resnost vnosov in točnost podatkov. Tovrstna razredna dejavnost poteka vsak dan. Učitelj sporoči

»Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Kohezijskega sklada.«

podatek z razrednega plakata koordinatorju, ta podatek vnese v spletno aplikacijo tekom dneva. Spletna aplikacija izračuna odstotek otrok, ki so v šolo na ta dan prišli trajnostno – ta podatek koordinator prenese na šolski transparent. Vsak dan koordinator na grafu šolskega transparenta označi linijo (% učencev, ki so ta dan v šolo prišli na način trajnostne mobilnosti). Tako sproti nastaja skozi cel teden graf. V skladu z doseženim povečanjem deleža trajnostnim prihodov v šolo, kokoški Rozi prilepi ustrezno medaljo (bronasto, srebrno, zlato):

- Ko/če šola doseže +15-24 % povišanje glede na izhodiščno stanje prihodov na trajnostni način, **dobi kokoška Rozi bronasto medaljo.**
- Ko/če šola doseže +25-49 % povišanje glede na izhodiščno stanje prihodov na trajnostni način, **dobi kokoška Rozi srebrno medaljo.**
- Ko/če šola doseže +50 % povišanje glede na izhodiščno stanje prihodov na trajnostni način, **dobi kokoška Rozi zlato medaljo.**

3. PO POTEKU AKTIVNOSTI GREMO PEŠ

Zadnje srečanje v sklopu aktivnosti Gremo peš poteka v ponedeljek po tednu aktivnosti v skupnem prostoru v šoli (oziroma ko se za tovrstni dogodek odloči koordinator/vodstvo šole). Če je le mogoče, so zbrani vsi učenci, ki so v aktivnosti Gremo peš sodelovali. Razredi prinesejo svoje razredne plakate, jih obesijo okoli šolskega transparenta. Koordinator razkrije podatek o tem, ali so dosegli zastavljeni cilj. Zaželeno je, da se takrat predstavijo tudi nekateri najboljši izdelki učencev – dela iz knjižic Moj dnevnik aktivnosti Gremo peš: ilustracije, zgodbe, pesmi, stripi, spisi, razmišljanja, letaki ... Koordinator predstavi nekaj zaključnih misli. Na dogodek se lahko povabi tudi predstavnik občine, naselja ... Z vodstvom šole koordinator tudi uskladi v tednu po aktivnosti termin/termine, ko bodo učenci lahko prosto igrali v svojih razredih igre kot nadaljevanje aktivnosti. Na skupnem srečanju koordinator sporoči termin učencem in jih opozori, naj takrat prinesejo s seboj igralne karte, ki so jih pridobili tekom aktivnosti Gremo peš.

»Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Kohezijskega sklada.«

DODATNE DEJAVNOSTI V OKVIRU AKTIVNOSTI GREMO PEŠ

V okviru tedenske aktivnosti Gremo peš priporočamo, da se na šoli v okviru različnih šolskih predmetov (tako obveznih kot izbirnih) izvajajo dejavnosti, ki so povezane s promocijo trajnostne mobilnosti. Nekaj primerov učnih ur je predstavljenih v Priročniku za učitelje. Zaželeno je, da se aktivnost in vsebinski poudarki različnih šolskih predmetov med seboj povezujejo (npr. da pri uri slovenskega jezika preberejo učenci zgodbo o trajnostni mobilnosti, da pri likovni umetnosti ustvarjajo risbe oziroma likovne podobe na temo trajnostne mobilnosti ...). Nadgradnja aktivnosti je možnost igranja treh različnih vrst iger s kartami, ki učence spodbujajo k razmišljanju o prednostih trajnostne mobilnosti ter jih vzgajajo in izobražujejo o pomenu trajnostne mobilnosti. Igre smo razvili za tri različne starostne skupine. Šole lahko organizirajo tudi druge dejavnosti s področja prometa, okolja in zdravja za nadaljnje osveščanje otrok, kot so izvajanje Pešbusa, analiza dostopa poti v šole v sodelovanju z otroci, sodelovanje z občinami pri urejanju šolskega okoliša za večjo varnost otrok. Zlasti izvajanje Pešbusa se je v zadnjih letih zelo razširilo tudi po šolah v Sloveniji. Pešbus je lahko zelo koristno orodje za sodelovanje otrok od 1. do 3. razreda pri aktivnosti Gremo peš, saj gre za zabaven in varen način spremljanega prihoda v šolo peš. Pri Pešbusu se učenci v šolo odpravijo peš v organiziranih skupinah po premišljeno načrtanih poteh in po stalnem urniku. Otroci pri tem spoznavajo svoje vrstnike, hkrati spoznavajo tudi prostor, v katerem živijo, in se v varnem spremstvu odraslih navajajo na samostojno pot in udeležbo v prometu. Lahko se izvaja v obliki eno ali dvotedenskih aktivnosti, enkrat tedensko ali celo leto. Izvedba Pešbusa se zlahka prilagaja potrebam in okoliščinam posamezne osnovne šole.

ZAKAJ BI AKTIVNOST GREMO PEŠ VPELJALI V ŠOLO?

Z aktivnostjo Gremo peš spodbujamo uporabo sredstev trajnostne mobilnosti v vsakodnevnih potovalnih navadah učencev. Obenem jih vzgajamo in izobražujemo v aktivne in odgovorne državljane, ki se bodo zavedali pomena in prednosti uporabe trajnostnih potovalnih sredstev za potrebe ohranjanja kakovosti okolja in krepitev lastnega zdravja. Z aktivnostjo bomo spodbudili gibanje otrok, v okolici šol zmanjšali motoriziran promet in s tem zagotovili varnejši in čistejši prostor za naše najmlajše.

»Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Kohezijskega sklada.«